

ANNONSE

VOLVO

Helelektriske XC40 Recharge

Abonner eller kjøp på nett

BESTILL PÅ NETT

SPORT OL SVEIN THØGERSEN

For Svein var sølv aldri noe nederlag. - Gjennom 50 år har jeg blitt minnet på OL- roingen i München



1972 OL i MÜNCHEN, ROING, dobbeltsculler: Den sovjetiske båten i bakgrunnen tar gull, og den norske båten i

Av Petter Kalnes

Publisert:

30.10.22 16:11

Del

For 50 år siden brukte Lande-mannen Svein Thøgersen (76) sju minutter, to sekunder og 58 hundredeler på noe som endret livet hans for alltid.

For abonnenter

Det var den tiden Svein og hans makker Frank Hansen brukte på å ro 2.000 meter i den 9,5 meter lange dobbeltsculleren på den olympiske roarenaen i München. Kun den sovjetrussiske dobbeltsculleren med Aleksander Timosjinin og Gennadi Korsjikov var foran den norske over målstreken. DDR, Øst-Tyskland, ble distansert og måtte ta til takke med bronsemedaljen. I den båten satt Joachim Böhmer og Hans-Ulrich Schmied.





IDRETTSHISTORIE: Et bilde det oser lokal idrettshistorie av. Svein Thøgersen (til høyre) og makker Frank Hansen jubler etter at sølvmedaljen i OL i München i 1972 er i boks. Foto: NTB

– Jeg tror det er ytterst sjelden at en olympisk medaljevinner har vært så fornøyd med en andreplass som det jeg var den gangen. Frank var nok litt mer skuffet, for han hadde kanskje enda større ambisjoner enn meg. Men sølv i mitt første OL var voldsomt stort for meg, sier Svein Thøgersen til SA, 50 år etter bragden i det som den gang het Vest-Tyskland.

Skøytekongen Knut Johannesen tok feil der, altså. «Kupper'n» innførte et nytt begrep i det norske språk da han fikk spørsmål om Fred Anton Maiers sjanser til å ta OL-gull på 10.000 meter i Innsbruck.

ANNONSE

– Fred trener ikke for å bli nummer to. Sølv er alltid nederlag, sa «Kupper'n» i 1968.

Fire år senere motbeviste Svein Thøgersen dette i Bayerns hovedstad München. Sølv var på alle måter en seier for den da 26 år gamle Lande-mannen.

- Riktig å fortsette lekene

Senere i denne artikkelen skal Svein fortelle om noe han har visst i et halvt århundre: Nemlig at både de to karene i Sovjets båt og Øst-Tysklands representanter var dopet.





TERROR: Bilde er tatt under den pågående terroraksjonen under de olympiske lekene i München. Medlemmer av den arabiske terroristorganisasjonen Svart september angrep boligkvarteret til de israelske OL-deltakerne 5. september 1972. Foto: NTB

Men først til noe langt mer alvorlig enn den statlig initierte og statsbudsjett-finansierte doping, som vi i historiens bakspeil vet preget østblokklandenes idrettssatsing på blant annet 1970-tallet. OL i München vil for alltid bli husket for den tristeste og mest dramatiske ikke-sportslige hendelsen i OL-bevegelsens historie.

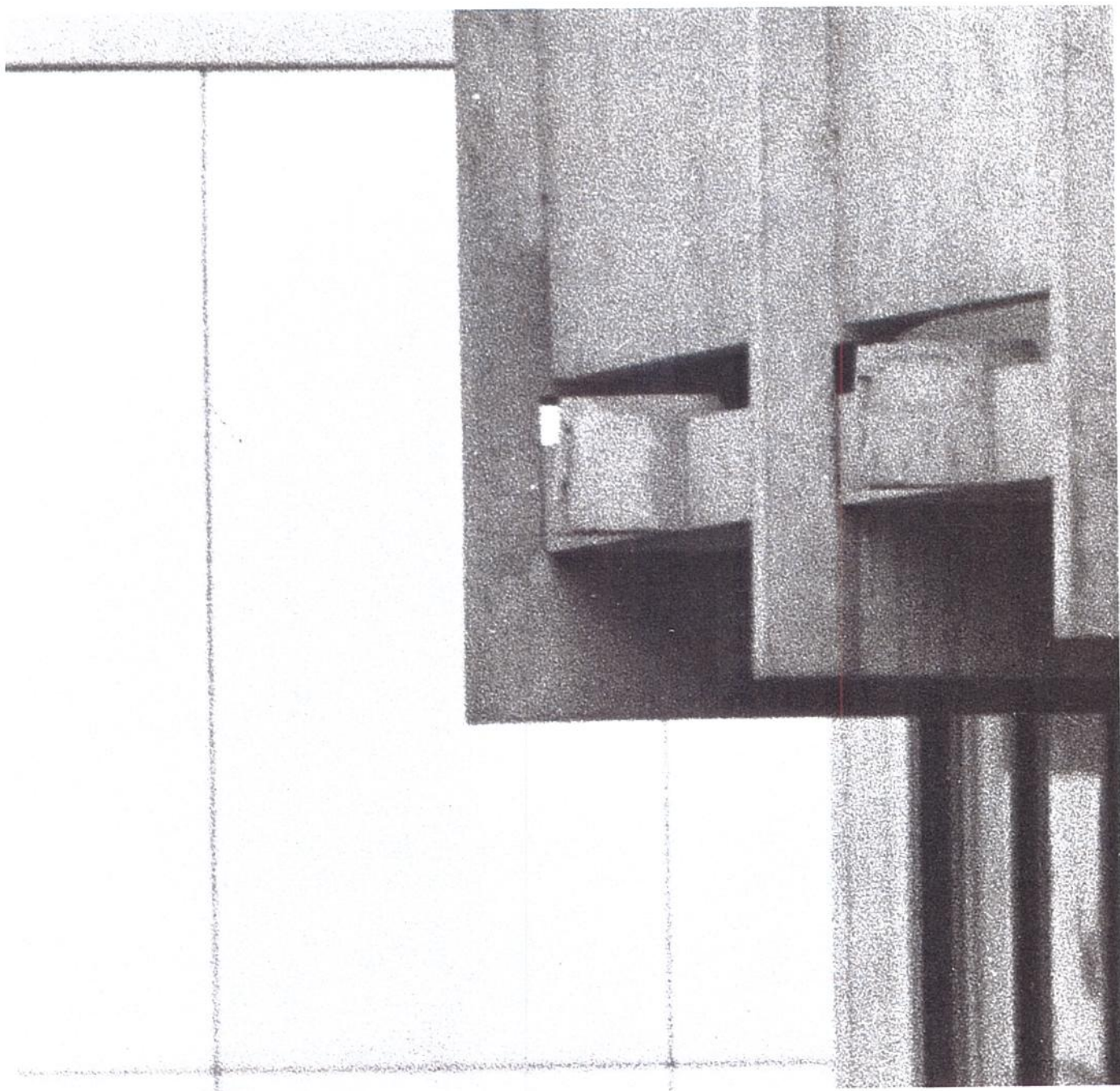
München-massakren

- München-massakren er navnet på en fatal gisselsituasjon og påfølgende massakre som fant sted under sommer-OL i München i 1972. Aksjonen ble utført av åtte palestinske medlemmer av den paramilitære gruppen Sort September. Bakgrunnen for aksjonen var konflikten mellom Israel og Palestina.
- Totalt 17 mennesker døde i løpet av de to dagene OL-historiens mest dramatiske ikke-sportslige hendelse stod på. Av disse var seks trenere og fem utøvere fra den israelske OL-troppen, én vest-tysk politimann og



5. september 1972 klokka 04.00, ti dager inn i lekene, satte den arabiske paramilitære gruppen Sort September i gang en gisselaksjon som skulle få fatale følger. Den israelske OL-troppen var målet. Og før det tyske politiet, etter en aksjon de fikk mye kritikk for, hadde løst situasjonen, var 17 mennesker drept. 11 av disse var tilknyttet Israels OL-tropp som ledere eller utøvere.





TERRORIST: En av terroristene avbildet på balkongen i boligkvarteret der terroraksjonen utspant seg. Foto: NTB

«Jeg mener det var riktig å fortsette lekene etter den tragiske hendelsen. På den måten lot vi ikke terroristene vinne.»

SVEIN THØGERSEN

– Jeg mener det var riktig å fortsette lekene etter den tragiske hendelsen. På den måten lot vi ikke terroristene vinne. Men det var delte meninger om den beslutningen, minnes Svein Thøgersen i dag.

Thøgersen var en av 3.000 OL-deltakere og 80.000 tilskuere som var til stede på Olympiastadion i München da ofrene for terroraksjonen ble minnet med en rørende seanse

minnen da vi ene for den oraksjonen ble minnet med en førende scene.

– Daværende president i den internasjonale olympiske komiteen (IOC) Avery Brundage sa «The show must go on». Og Beethovens 5. symfoni runget ut over høyttaleranlegget. Det var sterke saker å være med på, sier Svein Thøgersen.

Det var han ikke alene om å mene.

– Det var en av mine aller vanskeligste jobber, så for eksempel NRK-legenden Knut Bjørnsen i etterkant.

Bjørnsen kommenterte den direktesendte minnemarkeringen på TV.

Også gullvinneren i vektløfting, Leif Jenssen fra Fredrikstad, var sterkt preget av det som skjedde i Tyskland.

– Jeg husker jeg sto i en telefonboks i deltakerlandsbyen og snakket med faren min hjemme i Norge for å få hjelp til å komme meg hjem så raskt som mulig, da nyheten om skytingen på flyplassen kom på TV-nyhetene, har han fortalt i et intervju med klikk.no.



BILDESERIE
OL i München i 1972



Medlem av celeber «klubb»

Tilbake til det sportslige. Til den olympiske ro-arenaen. Og til en prestasjon som plasserer Svein Thøgersen i en særdeles celeber «klubb» av lokale idrettsutøvere. Thøgersens sølvmedalje fra München er, ved siden av [Petter Martinsens](#) gull i turn i 1912 og [Jens Arne Svartedals sølv fra sprintstafetten i Torino i 2006](#), den eneste OL-medaljen i en individuell idrett noen sarping har tatt. I tillegg har lagidrettsutøverne og håndballspillerne [Ragnhild Aamodt](#) (Beijing 2008) og [Kari Brattset Dahle](#) (Tokyo 2020) henholdsvis gull og bronse.

Men individuelt er det Martinsen (selv om det var i lagturn, regnes den som individuell idrett), Svartedal og Thøgersen det handler om.

– Men det kunne vært gull i den medaljen vi tok i 1972, slår Thøgersen fast 50 år etter.

Og da er det igjen doping det handler om.

– Både sovjetrusserne og østtyskerne var dopet. Det er ingen tvil om det. De sa det selv: «Vi tar de tablettene vi blir tilbudt». Sånn var det – og det kan vi gjøre veldig lite med, sier Thøgersen.

«Jeg gikk lei av å nesten trene meg i hjel bare for å bli slått av folk som dopet seg i de viktigste konkurransene »

SVEIN THØGERSEN

At det var nettopp sovjetrusserne og østtyskere som flankerte Svein Thøgersen og Frank Hansen i München 2. september 1972, sier litt om hvilken prestasjon de to amatørerne fra Norge gjorde i konkurranse med statsansatte og altså dopete motstandere.

Sovjet og DDR tok da også fem av de sju ro-gullene som ble delt ut i München.

– Doping var en medvirkende årsak til at jeg mer eller mindre ga meg etter OL i Tyskland. Da hadde vi for andre gang på to år tapt for folk som jukset. Da tenkte jeg på om det virkelig var slitet verdt å omtrent trene seg i hjel, bare for å komme til de viktigste regattaene å bli nummer to. Jeg syntes ikke det var verdt det, forklarer Thøgersen.

Nederlaget fra 1971 som Thøgersen sikter til, kom for øvrig i det åpne europamesterskapet i København. Her vant Svein og makker Frank Hansen den første av to internasjonale medaljer sammen. Øst-Tyskland var 38 hundredeler – eller to meter – foran i mål i den danske hovedstaden.

- De var dopet, da også, konstaterer Thøgersen.

Thøgersens siste regatta som aktiv topp-roer skjedde under 1973-sesongen.

Tornefull vei til sølv

Frank Hansen – som huskes godt for det OL-gullet han tok sammen med broren Alf i Montreal i 1976 – ble Svein Thøgersens makker mer eller mindre ved en tilfeldighet.

- Men så fort vi satt i samme båt, skjønte vi at det var noe som stemte. Noen ganger er det sånn at kjemien stemmer, smiler Svein Thøgersen.

Thøgersen og Hansen fikk fort fart på sakene. For ikke å snakke om båten. De vant internasjonale regattaer både i 1971 og 1972. De vant det som er en slags «rosportens Holmenkollrenn» i sveitsiske Luzern. De herjet mot internasjonal motstand i klassiske regattaer, både i Regensburg og København. I OL-sesongen 1972 fikk de også anledning til å trene på dagtid, ettersom de tok seg råd til å kun jobbe halvtid.

- Våre konkurrenter trente tre ganger om dagen. Nå fikk vi i hvert fall mulighet til å trene på dagtid og også legge inn en økt nummer to.

Under OL-året bodde og jobbet Svein Thøgersen i Oslo. Han var da medlem av Ormsund Roklub.

Men da München nærmet seg, var det slutt på at ting gikk på skinner. Det var bokstavelig talt bølger foran den norske dobbeltsculleren. Høye bølger.

– Vi lå på treningsleir ved Dombås, men fikk ikke til noen ting. Vi hadde en ny, spesialbestilt båt, men fikk ikke fart på den. Det gikk så langt at vi faktisk byttet plass i båten, Frank og jeg. Uten at det hjalp nevneverdig. Etter hvert avbrøt vi treningssamlingen, minnes Thøgersen.

Heller ikke etter ankomsten til OL-byen München, ble optimismen større i den norske ro-leiren.

– Vi rodde dårlig i det første kvalifiseringsheatet, og måtte gjennom oppsamlingsheat for å nå semifinalen. I semifinalen ble det tredjeplass, så vi var ikke akkurat stinne av selvtillit foran selve finalen, forteller Svein.

Dagen før finalen var Svein Thøgersen og Frank Hansen i den olympiske velodromen og opplevde Knut Knudsens sensasjonelle gull på nært hold. Et land uten innendørs velodrom hadde fått en olympisk banemester på 4.000 meter forfølgelsesritt.

Kanskje var det Knudsens bragd som inspirerte de to roerne. For i finalen ble det fart over den norske dobbeltsculleren. I hvert fall etter at de første tusen meterne var gjennomført.

– Vi startet elendig i finalen, og var tre sekunder bak sovjetrusserne halvveis. Det er enormt mye. Men på den siste tusenmeteren gikk det unna, og vi hadde i særklasse den beste tiden fra tusen meter og inn. Det holdt imidlertid ikke til mer enn sølv, noe jeg var overlykkelig over.

81 hundredeler skilte den sovjetrussiske og norske båten da 2.000 meter var unnagjort.

Jobben var gjort. Sølv var sikret. Og Svein Thøgersens liv ble aldri helt det samme.

Det startet i ei Tune-jolle

At høyreiste Thøgersen skulle bli en toppidrettsmann av aller ypperste nivå, var på ingen måte soleklart. Hjemme hos familien Thøgersen på Lande var ikke idretten det viktigste.

Men nærheten til Tunevannet gjorde at roing tidlig ble en del av fritidsbeskjeftigelsen til Svein og hans kamerater i guttegjengingen på Lande.

– Jeg eide en Tunejolle som jeg kapprodde med kamerater i. For å få likevekt, måtte jeg ha en passasjer i båten, minnes han.

Det hendte ofte at Svein og kompisene rodde forbi Sarpsborg Roklubb sitt anlegg på Tunevannet. Klubben lå, akkurat som norsk rosport generelt, mer eller mindre nede tidlig på 1960-tallet. Men etter hvert begynte aktiviteten å ta seg opp, og rosporten gikk inn i en slags gullalder.

– Det endte med at jeg testet en konkurransebåt (sculler), og etter hvert fikk jeg taket på det. I 1966 kjøpte Roklubben en ny singlesculler, og dermed ble det mer fart over sakene, smiler 195 centimeter lange Thøgersen.

– Det er forresten ingen ulempe å være lang i roing, slår han fast.

I 1969 ble danske Mogens Pedersen engasjert som trener i Sarpsborg Roklubb. Han kunne sine saker godt, spesielt da det handlet om grunntrening og sesongoppkjøring vinterstid.

– Den dag i dag bruker vi et treningsprogram som kun kalles «Mogens» i Roklubben, smiler Svein Thøgersen.

På selve jubileumstidspunktet for sølv-løpet i München, 2. september klokka 13.41, feiret for øvrig Svein sammen med nettopp Mogens Pedersen i Danmark.

– Vi skålte i champagne og snakket om gamle dager.

De to ro-veteranene hadde mye å mimre om.

Holder koken i miljøet

Rosporten er og blir en stor del av Svein Thøgersens liv. Etter den aktive karrieren har han virket som ildsjel, trener, instruktør, «ro-pappa» og dugnadsarbeider i Sarpsborg Roklubb. Gadd vite hvor mange turer Svein har hatt i «embetes» medfør i følgebåt ute på det Tunevannet han er så glad i. Roklubbens flotte klubbhus kan trygt kalles 76-åringens andre hjem.



BILDESERIE
Et liv med roing



I år 2000 gjorde han også hobbyen sin til business. Et besøk hos den italienske båtbyggeren Lido Filippi førte til at Thøgersen fikk agenturet på den italienske båten i Norge. Etter hvert har familieselskapet ThøgerBoats sitt vareutvalg blitt både utviklet og utvidet. Men Svein er ikke minst en viktig mann når det gjelder service, montering og reparasjoner av båter, for utøvere både i Sarpsborg Roklubb og ellers i det norske ro-miljøet.

– Vi reiser rundt på regattaer med bilen full av utstyr, deler og reparasjonssaker. Det er ikke ofte det er så mye mer enn en skrue som skal til for å få en båt i orden. Men man må ha de rette tingene. Du kan trygt si at jeg er en populær mann på disse regattaene når noen har trøbbel, sier han.

Svein Thøgersen

- Født 23. juni 1946. Oppvokst på Lande der han fortsatt bor.
- Tidligere eliteroer som representerte Sarpsborg Roklubb og en periode også Ormsund Roklub. Har i en årrekke vært en avgjørende drivkraft i Sarpsborg Roklubb. Er også et av klubbens æresmedlemmer.
- Tok olympisk sølvmedalje i dobbeltsculler i München i 1972 sammen med Frank Hansen.
- Er også sølvmedaljer fra EM i København i 1971 i en  båttype. Også da var Frank Hansen med.

Men nå i høst er det pause fra både firma og regattaer. Som bobil-entusiast liker han seg langs veien. Når disse linjene skrives, er han og kona Kersti på vei til Spania.

– En suveren måte å feriere på. Vi stikker til Spania, og tilbringer høsten her. Men vi kommer hjem til jul. Må jo feire med barnebarna.

Smiler Svein Thøgersen.

50 år etter han var midt i begivenhetenes sentrum under dramatiske OL-dager i München.

Det glemmer han aldri.

Idrettsinteresserte sarpinger glemmer heller ikke ham!